

שהכל ברא לכבודו ויוצר האדם –

That He created everything for His honor, and He forms man

OVERVIEW

The ברכות תוספות discusses why some of the ברכות enumerate the גמרא. Our ברכות begin with a 'ברוך', while others do not.¹

פותרת² בברוך אף על פי שכל אחת סמוכה לחבירתה³ -

The ברכה of ברא and יוצר האדם begin with ברוך, even though that each one of these ברכות are next to another ברכה,⁴ nevertheless -

כיון דקצרות הן⁵ אם לא היה פותר בברוך היה נראה הכל ברכה אחת -

Since they are short ברכות, if they would not begin with ברוך, it would appear as if they all are one ברכה, therefore they begin with ברוך to differentiate them from each other -

וכן אשר יצר אם לא היה פותר בברוך היה נראה שהיתה מתחלת מברוך יוצר האדם אשר יצר -
And similarly⁶ the ברכה of בצלמו and אשר יצר (which is סמוכה to ברא and should therefore seemingly not begin with ברוך, nevertheless) if it would not begin with ברוך, it would appear as if it is one ברכה which starts from ברא and continues into אשר יצר.⁷

אבל שוש תשיש שהיא אחר ברכה ארוכה אין צריך לפתוח בברוך -

However the ברכה of שוש תשיש, which follows a long ברכה (אשר יצר), which ends with a ברוך, does not need to begin with ברוך, since it is evident that it is a separate ברכה from אשר יצר.

ואשר ברא פותרת בברוך -

And the ברכה of אשר ברא (the last of the ברכות) begins with a ברוך even though it is a

¹ There is a general rule that a ברכה which follows another ברכה (in a regular sequence) such as in שמונה עשרה or ברכת המזון (the second and third ברכות) do not begin with 'ברוך'. Only the first ברכה of שמ"ע begins with 'ברוך'.

² Others amend this to פותרות in the plural (instead of פותרת), see footnote # 3.

³ The ברכה of יוצר האדם follows the ברכה of ברא [and the ברכה of שהכל may (perhaps) also be considered a ברכה since it follows the ברכה of בורא פרי הגפן (see תוד"ה חוץ on מהרש"א פסחים קד, ב, see [however] מהרש"ל and מהרש"א)].

⁴ See footnote # 1. See 'Thinking it over'.

⁵ It would seem (especially from what תוספות writes later regarding אשר יצר and שוש תשיש) that תוספות means that since the ברכות preceding (שהכל and יוצר), which are (בפה"ג and בפה"ג) (respectively), are short ברכות, therefore if ברא and יוצר would not begin with ברוך it would appear that they are a continuation of the previous ברכה (which is בפה"ג). It would appear as if the ברכה is האדם יוצר (one [long] ברכה).

⁶ See 'Thinking it over' for a possible explanation why תוספות discusses אשר יצר separately from שהכל and יוצר, even though the question and answer is seemingly the same.

⁷ It would appear if the ברכה is בצלמו and יצר את האדם אשר יצר, when it is really two separate ברכות.

and it follows a ברכה ארוכה (שמח תשמח), so seemingly it should not begin with ברוך, nevertheless it begins with ברוך -

לפי שמברכים אותה בפני עצמה כשאין פנים חדשות בדפירש בקונטרס⁸ -

Because we make this ברכה of אשר ברא by itself (not following any other ברכה), **when there are no פנים חדשות as רש"י explained.** In that instance it is not a ברכה הסמוכה, and needs to begin with ברוך, therefore it begins with ברוך in all cases even when it is סמוכה לחברתה.

ועל שהכל ברא לכבודו ויוצר האדם פירש בקונטרס⁹ טעם אחר -

And regarding the ברכות of ברא לכבודו and יוצר האדם, רש"י offers another reason why they begin with ברוך.

ורבינו חננאל פירש דיוצר האדם פותחת בברוך -

And the ר"ח explained that יוצר האדם begins with ברוך (even though it is a ברכה - (הסמוכה לחברתה) -

לפי שיש שלא היו אומרים אותה¹⁰ כדאמר בסמוך -

For there were those who did not say this ברכה, as the גמרא shortly states regarding לוי (that he made only five ברכות; omitting יוצר האדם).

discusses a tangential issue:

ואומר רבינו תם דבפרק קמא דברכות (דף יא,ב) גבי ברכת התורה גרסינן -

And the ר"ת says that in the first פרק of מסכת ברכות regarding the blessings over the תורה, the texts should read -

רבי יוחנן מסיים בה הכי והערב נא דברכה אחת היא¹¹ -

והערב for וי"ו, with a (הערב נא) 'והערב נא' **thus; ברכות התורה concluded the ר"י** - **והערב נא** and continuing with **נא** and **וכו' בדברי תורה** beginning with **ברכה נא** is one -

דאי הוו שתי ברכות היה צריך לפתוח בברוך אף על גב דסמוכה לחברתה -

For if ברכות נא are two ברכות, the ברכה of נא should begin with **ברוך, even though it is סמוכה לחברתה** (to בדברי תורה) -

כיון שאותה שלפניה היא קצרה -

Since the ברכה before נא (דברי תורה of ברכה) is a short ברכה, and we may mistakenly assume that **נא** is part of that ברכה. However now that the גירסא they are indeed one ברכה, so obviously **נא** cannot begin with **ברוך**.

ובתר הכי גרסינן¹² הלכך נימרינהו לתרווייהו ולא גרסינן לכולהו -

⁸ בד"ה שמח.

⁹ בד"ה שמח. Even though רש"י there is addressing the issue why only יצר אשר יצר begins and ends with ברוך and not פותח בברך; nevertheless רש"י's answer also explains why they are ברוך.

¹⁰ ברכה הסמוכה לחברתה, since not all agree that it is included in this sequence. See סוכ"ד אות ה'.

¹¹ Therefore we do not answer between דברי תורה and והערב.

And afterwards (there in ברכות) the text should read, 'therefore we should say both of them' (דברי תורה והערב [as one] and אשר בחר as the second), but the text do not read, we should say all of them' -

דאם כן¹³ הוה משמע דשלש¹⁴ ברכות הן:

For saying 'all of them', would indicate that there are three ברכות התורה.¹⁵

SUMMARY

The rule of ברכה הסמוכה לחברתה (it does not begin with ברוך) does not apply if the preceding ברכות are short, if they are said sometimes by themselves, or not in the sequence. והערב is not a separate ברכה.

THINKING IT OVER

explains to us why ברא and שהכל begin with a ברכה (even though they are a ברכה הסמוכה לחברתה).¹⁶ Seemingly how else could it be;¹⁷ if they would not begin with a ברכה (but we would merely say לכוודו or שהכל ברא לכבודו), it would not be a ברכה at all?!¹⁸

¹² The text there (regarding ברכות התורה) reads: מאי מברך א"ר יהודה אמר שמואל אקב"ו לעסוק בדברי תורה, ור' יוחנן מסיים בה: הכי הערב נא וכו' בא"י המלמד תורה לעמו ישראל, ורב המנונא אמר אשר בחר בנו וכו' בא"י נותן התורה, אמר רב המנונא זו היא מעולה תרווייהו כולהו (and והערב with הערב) שברכות הלכך לימרינהו לכולהו. Our תוספות replaces the (ברכות) with תוספות.

¹³ The term 'כולהו' refers (usually) to more than two. See (however) רש"י who questions this assumption. See however תוס' שאנץ here who writes that דהו תלתא טפי משמע (it can mean two but is usually means three).

¹⁴ אשר בחר and דברי תורה, והערב.

¹⁵ ברוך cannot be a separate ברכה, for then it would need to begin with ברוך.

¹⁶ See footnote # 4.

¹⁷ See footnote # 6.

¹⁸ See הפלאה.